

Bir konuyu öğrenmenin ilk şartı onu bilmediğini kabul etmektir. Bilmediğini, eksik bildiğini veya yanlış bildiğini kabul etmektir ve sonuçta bunların tümü sizi o konuyu öğrenmeye yöneltir. Konuyu bildiğinizi düşünüyorsanız öğrenmezsiniz; öyle ya, madem biliyorsunuz, neden öğreneceksiniz?

Bilmediğini bilmemek ya da bildiğini sanmak öğrenmenin önündeki en büyük engeldir. Ancak bilmediğini bilen öğrenmeye yönelir.

Sosyalistlerin bilmediklerini bilmemeleri, bildiklerini sanmaları ve bunun sonucunda da öğrenmemeleri insanı hayrete düşürecek derecededir.

Son örnek neo liberalizmin kriziyle ilgilidir. Şili'de, Fransa'da ve başka ülkelerde neo liberalizme karşı hareketler var. Bazıları doğrudan neo liberalizmi hedef alırken bazıları dolaylı sonuçlarını hedef alıyorlar. Neo liberalizmin tipik özelliklerinden iki tanesi toplumsal hayatta şiddetin ve depresyonun artmasıdır. Kendini sürekli ispat etmek çabası ve sürekli yarış içinde bulunmak insanları depresyona sokar ve şiddet eğilimini güçlendirir. Kadınlara yönelik şiddetin artmasına bu çerçeveden de bakmak gerekir. Türkiye 30 yıl önce de şiddet toplumuydu ama kadına yönelik şiddet bu derecede değildi; şimdi artması erkeklerin kötüleşmesinden değil, neo liberalizmin toplumsal yapıdaki sonuçlarından kaynaklanıyor. Burada söz konusu olan devlet şiddeti değil, topluma yayılmış olan şiddettir. Bütün ülkelerde şiddette artış var. Bu bazı ülkelerde kendini trafikte saldırganlık olarak gösterirken bazılarında kadına yönelik şiddetin yoğunlaşması olarak gösteriyor. Genelde bütün ülkelerde toplumsal ilişkilerde şiddet eskisinden daha belirgin olarak görülebiliyor.

Sosyalistlerin neo liberalizmin kriz içinde bulunmasından neden bu kadar umutlandıklarını anlamak zordur çünkü sosyalizm yıllardan beri daha büyük kriz içindedir. Bunu görmüyorlar ya da unutmak istiyorlar. Neo liberalizmin kriz içinde bulunması sosyalizmin yükselmesini getirmez; bu krizin bugünkü şartlarda getireceği farklı bir kapitalizmdir ve bunun belirtileri de görülmektedir.

İki ülkede iki partinin programlarına bakıldığında yeni kapitalizmin Foucault'un deyimiyle ordo-liberalizm ya da devlet müdahalesinin ya da düzenlemesinin daha fazla olduğu liberalizm olduğu anlaşılabilir.

İngiltere'de İşçi Partisi'nin seçim programı bunu gösteriyordu. Yöneldikleri hedef Keynesçilik değildi ve zaten buna yönelmek mümkün de değildi; hedefleri devlet düzenlemesinin arttığı, sosyal adaletin fazlalaştığı yeni bir liberalizmdi.

Almanya'da SPD'de sola yöneliş de bunu gösteriyor. SPD devletleştirmelerden söz etmiyor ama bunun dışında programı İşçi Partisi ile büyük benzerlik gösteriyor.

İşçi Partisi bu programla seçimde başarılı olamadı çünkü işçiler dahil halktaki göçe karşı tutumu yeterince göremedi. Muhafazakar Parti ise bunu özellikle kullandı. Neo liberalizmin sayısını büyük oranda artırdığı yeni proletarya ya da hizmet proletaryası göçe kesinlikle karşıdır. Ülkeye yeni gelecek olanların ucuz işleri kendilerinden daha düşük ücrete yapması sonucu işlerini kaybedebilirler. Zaten ucuz çalışıyorlar, sosyal güvenceleri yok veya az, ek olarak işleri de garanti değildir. Proletaryanın asıl kitesini artık fabrikalarda çalışanlar değil bunlar oluşturuyor.

Almanya'da da SPD'nin bu programla başarılı olması zor görünüyor.

Almanya İngiltere'den farklı olarak neo liberalizme daha sınırlı yöneldi. 2008 krizinde en az sarsılan ülke Almanya idi ve bunun da nedeni bankacılıktaki devlet denetimiydi.

İngiltere'de Thatcher yönetimiyle birlikte üniversitelerde yüksek eğitim harcı uygulaması başlarken Almanya yıllarca aynı yola girmedi. 2000'li yılların başlarında yüksek eğitime harç getirildiğinde şiddetli itirazlar ve öğrenci eylemleriyle karşılaşıldı, yine de düşük düzeyde de olsa hayata geçen harç uygulaması birkaç yıl sonra kaldırıldı. Şimdi "herkese yüksek eğitim" anlayışı bulunuyor. Yüksek eğitim neredeyse ücretsiz sayılır ve üst gelir düzeyinde bulunmayan herkese yarısı karşılıksız yarısı uzun vadeli ve düşük faizli burs veriliyor.

Almanya, İngiltere ve Fransa neo liberalizm uygulamaları bakımından farklı ülkelerdir. Bu ülkelerdeki eylemlerin hepsini aynı kapsamda değerlendirmek, sosyalistlerde yaygın olarak

bulunan konuyu bilmeden fikir üretmek anlamına gelir.

SPD kendilerinin hayata geçirdiği Hartz IV yoksulluk yasasının kaldırılmasını isterken, Fransa bu yasanın benzerini uygulamaya koymaya çalışıyor.

Ek olarak Almanya'da İngiltere'de bulunmayan önemli bir parti daha var: Yeşiller. Şu anda Hıristiyan Demokratlardan sonra ikinci güçlü parti durumundalar ve SPD'nin önünü pekala kesebiliyorlar.

Almanya'daki "Fridays for future" (gelecek için cumalar) ekolojik eylemleriyle Fransa'da emeklilik yasasına karşı eylemler aynı kategoride değerlendirilemez. İkisinden de neo liberalizmin krizi sonucunu çıkarmak konuyu bilmemekle eşdeğerdir.

Almanya neo liberalizmi yıllardan beri İngiltere başta olmak üzere çok sayıda ülkedekinden farklıdır. Ülke atom enerjisinden çıkıyor, yenilenebilir enerji üretiminde –mesela güneş enerjisinde- teknolojik olarak lider durumundadır ve buna rağmen yeni ekolojik önlemler için yasa çıkarıldı. Yeterli mi, değil ama diğer ülkelerden hayli farklı bir durum bulunuyor. Nükleer enerjiden kademeli olarak çıkan Almanya, elektrik enerjisinin dörtte üçünü nükleer santrallerden elde eden Fransa'ya kışın elektrik ihraç ediyor. Neden, çünkü ekoloji için üretim tek başına belirleyici değildir, tüketimin de kısılması gerekir. Fransa bunu yapmadığı için nükleer santrallerden üretilen elektrik kışın yetmiyor.

Fransa'da günlerden beri süren grevler Almanya'da karşılık bulmadığı gibi, Almanya'da her cuma değişik kentlerde yapılan ve özellikle ortaokul ve lise öğrencilerinin katıldığı ekolojik eylemlerin de Fransa'da karşılığı bulunmuyor.

Almanya'da da neo liberalizm değişecek, belirtileri görünüyor ama başka ülkelere göre daha az değişecek çünkü bu ülke devlet düzenlemesinden önemli oranda kopmadı.

Bu farklılıkları görmek ve neo liberalizmdeki dönüşümü de buna göre değerlendirmek gerekiyor. Görüntüye bakarak ve gazete haberlerinden elde edilen bilgiyle değerlendirme yapılmaması gerekir.

Ek olarak kapitalizmin şimdiki krizini şu veya bu oranda değerlendirirken kendi krizimizi unutmamız gerek...

Unutmak isteyenlerin sayısı az değil ama onlar unutsa bile o kriz yerinde duruyor ve çözümler üretilmesini bekliyor.